

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Кваліфікаційна робота магістра

з теми: **«МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРНОГО
МАТЕРІАЛУ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»**

Виконала: здобувачка 2 курсу, групи РО1-М24z
спеціальності 013 Початкова освіта
Вакарюк Олена Русланівна

Керівник: **Бахмат Наталія Валеріївна**, доктор
педагогічних наук, професор

Рецензент:
Борисова Тетяна Валеріївна, кандидат
педагогічних наук, доцент

Кам'янець-Подільський – 2025 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НУШ.....	7
1.1. Український фольклор як педагогічний феномен: сутність, структура, функції	7
1.2. Педагогічні умови використання українського фольклору у навчальному процесі початкової школи	18
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРУ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ НУШ.....	29
2.1. Методика формування ціннісно-сміслових умінь молодших школярів засобами фольклору	29
2.2. Дидактичні технології роботи з фольклорними текстами в інтегрованому курсі «Українська мова та літературне читання».....	43
ВИСНОВКИ.....	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	64
ДОДАТКИ.....	71

ВСТУП

Сучасний етап розвитку української освіти, визначений Концепцією «Нова українська школа», зумовлює необхідність переосмислення змісту навчально-виховного процесу в початковій школі та орієнтації його на формування цілісної, компетентної, емоційно зрілої, культурно ідентичної особистості. НУШ проголошує принципи дитиноцентризму, педагогіки партнерства, інтегрованості навчання, акцентуючи увагу на розвитку ключових та наскрізних умінь, які забезпечують здатність молодшого школяра успішно взаємодіяти із сучасним світом, приймати морально виважені рішення, діяти відповідально та креативно.

В умовах таких трансформацій значно зростає актуальність використання українського фольклору як особливого культурного, морального та виховного ресурсу. Усна народна творчість акумулює у собі світогляд, морально-етичні норми, цінності, уявлення про добро і зло, працю, справедливість, взаємодопомогу, любов до рідної землі. Фольклор, на відміну від багатьох інших засобів виховання, має природний зв'язок з дитячим сприйманням світу, оскільки його образність, ритмічність, яскравість, метафоричність і сюжетність близькі до емоційно-чуттєвого досвіду дитини молодшого шкільного віку.

Наукові підходи до осмислення ролі фольклору в становленні особистості мають глибоке теоретичне підґрунтя. Українські педагоги та фольклористи М. Стельмахович, О. Сухомлинська, Л. Хомич, З. Лановик, Н. Комарівська, О. Марчун підкреслюють, що народна творчість є потужним чинником морального, естетичного, громадянського та патріотичного виховання. Вона виступає як джерело життєвої мудрості, моральних орієнтирів, моделей поведінки, що передаються від покоління до покоління.

Зарубіжні дослідники – Д. Брунер, М. Коул, В. Рогофф, Дж. Бенкс – доводять, що дитина пізнає світ через культурні форми та символи, які вона засвоює у взаємодії з дорослими. Фольклор у цьому процесі виконує роль

«культурного посередника», який формує у дитини здатність розуміти моральні норми, будувати етичні судження, емоційно співпереживати, створювати зв'язок між особистим і суспільним.

У контексті НУШ використання фольклорних творів узгоджується з формуванням ключових компетентностей: спілкування державною мовою, культурної грамотності, громадянської компетентності, ініціативності, вміння вчитися, соціальної та емоційної компетентностей. Водночас фольклор сприяє розвитку саморефлексії, емоційної чутливості, здатності до морального вибору, критичного мислення та співпраці.

Особливої уваги заслуговує той факт, що фольклор є природним елементом альтернативних освітніх моделей – Монтесорі-педагогіки, вальдорфської школи, програми «Інтелект України», багатьох авторських інтегрованих курсів. У цих підходах усна народна творчість виступає фундаментом розвитку уваги, емпатії, творчого мислення, етичної поведінки, гармонійних взаємин у колективі дітей.

Попри значний науковий доробок та широке використання фольклору в освітній практиці, нині спостерігається недостатність системних методичних рекомендацій, адаптованих до вимог НУШ. Зміни в змісті освіти висувають нові вимоги до інтеграції фольклорних матеріалів у навчання, зокрема до їх використання у формуванні людських чеснот, емоційно-етичної сфери, комунікативної культури та громадянської ідентичності молодших школярів. Це зумовлює потребу у створенні сучасної методики роботи з фольклорними текстами, яка ґрунтувалася б на компетентнісному, культурно-ціннісному та особистісно орієнтованому підходах.

Виходячи з цього, актуальність дослідження **«Методика використання фольклорного матеріалу на уроках у початковій школі»** визначається: потребою оновлення методів роботи з фольклорним матеріалом відповідно до вимог НУШ; необхідністю формування моральних якостей та емоційної

культури молодших школярів; запитом освітньої практики на ефективні інструменти використання фольклору в початковій школі; значенням фольклору як засобу формування української ідентичності та національної свідомості; важливістю забезпечення духовно-ціннісного розвитку дітей у сучасних суспільних умовах.

Об'єкт дослідження – процес формування морально-ціннісних орієнтацій молодших школярів у початковій школі.

Предмет дослідження – методичні засоби використання українського фольклору в освітньому процесі Нової української школи.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й практично розробити методику використання українського фольклору як ефективного засобу морального, емоційного та культурного розвитку молодших школярів у контексті НУШ.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати теоретико-методологічні засади використання українського фольклору в початковій школі та з'ясувати його виховний і навчальний потенціал у контексті НУШ.

2. Визначити педагогічні умови, форми та дидактичні можливості фольклорних матеріалів у формуванні морально-ціннісних та ціннісно-сміслових умінь молодших школярів.

3. Розробити й апробувати методику використання фольклорних текстів у навчальному процесі, спрямовану на моральний, емоційний і культурний розвиток учнів початкової школи.

Теоретичне значення дослідження полягає у глибшому розкритті педагогічного потенціалу українського фольклору; уточненні змісту й структури понять «фольклорна компетентність» та «ціннісно-смісловий розвиток»; узагальненні та систематизації наукових поглядів на місце фольклору в сучасній

початковій освіті; обґрунтуванні педагогічних умов формування моральних чеснот молодших школярів засобами усної народної творчості.

Практичне значення дослідження полягає у створенні й апробації комплексу методичних рекомендацій і дидактичних матеріалів для вчителів початкової школи; розробці інтерактивних форм роботи з фольклорними текстами; укладанні системи вправ і завдань для формування моральних чеснот; можливості застосування розробленої методики у ЗВО під час підготовки майбутніх учителів; використанні результатів у навчальному процесі початкової школи та в освітніх програмах з української мови і літературного читання.

Експериментальна база дослідження. Ярівський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітній навчальний заклад І-ІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» Хотинської міської ради Чернівецької області.

Апробація дослідження: Результати дослідження обговорювалися на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2024-2025 рр.) та представлено на міжнародних, всеукраїнських і регіональних конференціях.

Публікації. Основні положення та результати дослідження викладено в 1 публікації у збірнику наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка № 21 «Педагогічні умови інтеграції українського фольклору в навчальну діяльність учнів початкової школи».

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено комплексне дослідження теоретичних, методичних та практичних аспектів формування ціннісно-сміслових умінь молодших школярів засобами українського фольклору в умовах реалізації інтегрованого курсу «Українська мова та читання». Отримані результати дозволяють дійти низки узагальнень, що підтверджують актуальність та ефективність застосування фольклору в сучасній початковій освіті.

Теоретичний аналіз засвідчив, що ціннісно-сміслові вміння є важливим компонентом морального розвитку дитини та визначають здатність молодших школярів до морального судження, рефлексії, інтерпретації текстів і співвіднесення змісту з реальними життєвими ситуаціями. Наукові позиції В. Сухомлинського, І. Бега, О. Савченко, Н. Комарівської, а також сучасних культурологів та психологів засвідчують, що фольклорні тексти є оптимальним культурним середовищем для формування первинних моральних уявлень, оскільки містять узагальнений досвід поколінь, архетипні цінності, моральні конфлікти та зрозумілі дітям художні образи.

У роботі доведено, що фольклор відповідає ключовим засадам Концепції НУШ: формуванню особистості, здатної діяти на основі цінностей, розвитку соціальної та громадянської компетентностей, зміцненню національної ідентичності та духовно-культурного досвіду дитини. Фольклорні твори є природним інструментом для формування емоційного інтелекту, розвитку емпатії, здатності до співпраці та морального аналізу.

На основі опрацьованих теоретичних підходів у роботі розроблено методику формування ціннісно-сміслових умінь, що спирається на поетапну організацію роботи з фольклором:

– когнітивний рівень – первинне ознайомлення, виділення моральних смислів;

– креативно-діяльнісний рівень – інтерпретація тексту, моделювання ситуацій, творчі види діяльності;

– оцінно-рефлексивний рівень – узагальнення, оцінювання поведінки персонажів, перенесення смислів у життєві ситуації.

Педагогічними умовами ефективності виступили: добір відповідних фольклорних творів, емоційно насичене освітнє середовище, застосування інтерактивних та ігрових методів, творча інтерпретація тексту, використання формувального оцінювання, забезпечення рефлексивної діяльності.

У результаті аналізу дидактичних технологій визначено, що найбільшу ефективність у розвитку моральної сфери дитини мають такі форми роботи з фольклором, як інсценізації, проблемно-ціннісні ситуації, драматизація казок, робота з прислів'ями, створення альтернативних кінцівок, проекти, словесні малюнки, творчі ігри та інтегровані завдання. Вони сприяють розвитку емоційності, мовлення, здатності до морального вибору та поведінкових рішень.

Результати впровадження методики в освітній процес підтвердили, що систематичне та методично обґрунтоване використання українського фольклору забезпечує позитивну динаміку у формуванні таких умінь молодших школярів, як уміння інтерпретувати моральний зміст твору, виражати власне ставлення, оцінювати вчинки, аргументувати свою думку, переносити ціннісні смисли в реальні ситуації. Учні стають емоційно чутливішими, уважнішими до переживань інших та здатнішими до конструктивної взаємодії.

Результати дослідження доводять, що український фольклор є потужним педагогічним засобом формування морально-ціннісної особистості молодшого школяра. Запропонована методика може бути використана вчителями початкової школи, розширена у варіативних модулях НУШ, застосована у виховних заходах, інтегрованих уроках, у роботі з дітьми з різними освітніми потребами. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку цифрових ресурсів

фольклорного змісту, дидактичних матеріалів для інклюзивних класів та інтеграцію фольклору у міжпредметні проекти.

Загалом, виконана робота підтвердила ефективність фольклору як засобу формування ціннісно-сміслових умінь і окреслила перспективи його використання в сучасній початковій освіті України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азбука морального виховання: Посібник для вчителя. Під ред. І.А. Каїрова, О.С. Богданової. К., 2017. 27с.
2. Аксьонова Л.А. Чарівний барвінок. Хрестоматія усної народної творчості для 1 – 4 класів. *Початкова школа*. 2018. С. 7 – 21.
3. Бех І. Д. Виховання особистості: Сходження до духовності. Київ : Либідь, 2016.
4. Білецька Н.Д. Українські загадки, прислів'я, приказки про природу *Рідна школа*. 2015. №2. С. 34-37.
5. Богатько В. Український дитячий фольклор : навч.-метод. посіб. Вінниця : [б. в.], 2024.
6. Богдан З. П., Ткачук С. М. Педагогічне значення українського дитячого фольклору. *Інноваційна педагогіка*. 2018. Випуск 3. С. 245-248.
7. Богданець-Білоskalенко Н. Вивчення фольклорних творів у початкових класах шкіл з мовою навчання національних меншин. URL: <https://surl.li/mhzzfi>.
8. Бойченко С.О. Використання елементів народознавства у навчально-виховному процесі. *Початкова школа*. 2019. №9. С.23-36.
9. Большакова І. О., Пристінська М. С. Українська мова та читання : підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Харків : Ранок, 2019. Ч. 1. 96 с.
10. Большакова І. О., Пристінська М. С. Українська мова та читання : підручник для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Харків : Ранок, 2019. Ч. 2. Електронна бібліотека+1
11. Бондар Л. С. До питання виховання моральних цінностей у школярів у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського. *Наука і освіта*. 2020. № 5. С. 18–21.

7. Вишневецький О. На шляху реформ. Актуальні питання сучасної освіти та змісту виховання. Дрогобич: Коло, 2013. 176 с.
8. Вікова і педагогічна психологія [навч. посіб. / О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська та ін.]. Київ: Каравела, 2018. 400 с.
9. Воловик А. Жанрово-стилістична диверсифікація народної й літературної казок. *Актуальні питання гуманітарних наук. Мовознавство. Літературознавство*. 2020. Вип 30. Т. 2. С. 92–96.
10. Гагарін М. Критерії добору української народної казки для виховання морально-естетичних почуттів. *Початкова школа*. № 1. С. 55-58. 2016.
11. Гейдел А. М., Калашник Д. С. Характеристика роботи в сучасних умовах із приказками та прислів'ями на уроках української мови та іноземної мови. *Запровадження інноваційних освітніх практик як засіб підвищення якості національної освіти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (29 листоп. 2022 р., м. Харків) / за заг. ред. Г. Ф. Пономарьової; Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради. Харків : ХГПА, 2022. С. 107–111.
12. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ: Либідь, 2000. 206 с.
13. Данилюк Н. О., Боротюк С. Методичні особливості використання текстів лінгвістичних казок на уроках української мови у ЗЗСО. *Сучасні освітні технології Волинського краю*: матеріали науково-теоретичної конференції (Володимир, 04 квітня 2024 р.) / упоряд. М. Савельєв, С. Слюсарук-Літвін, О. Юринець. Володимир: ВВПК, 2024. С. 300–304.
14. Дем'янко Н.Ю. Педагогічні ідеї В.М. Верховинця у сучасній початковій школі. *Початкова школа*. 2019. № 2. С. 53–57.
15. Дронь В. І. Малі фольклорні жанри як засіб активізації пізнавальної діяльності молодших школярів. *Початкове навчання та виховання*. 2019. № 28-30. С. 76-84.

16. Дубравська З. Р. Паремії як засіб пізнання системи мови. *Молодий вчений* : наук. журнал. 2017. № 4 (3). С. 77–80.
17. Дука Т. М., Рябошапка О. В. Шляхи формування комунікативної компетентності молодших школярів на уроках мовно-літературної освітньої галузі. *Академічні студії. Серія «Педагогіка»*. 2022. Вип. 2(4). С. 214–221.
18. Енциклопедія освіти. Академія педагогічних наук України. Головний ред. В.Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 568 с. 2008.
19. Іщенко Т. О., Вознюк О. В. Українська мова та читання : підручник для 2 класу. Київ : Освіта, 2019.
20. Іщенко Т. О., Вознюк О. В. Українська мова та читання : підручник для 3 класу. Київ : Освіта, 2020.
21. Іщенко Т. О., Вознюк О. В. Українська мова та читання : підручник для 4 класу. Київ : Освіта, 2021.
22. Калько В. Українські паремії: семантика, синтактика, прагматика. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю. А., 2019. 562 с.
23. Кобилецька Л. Фольклор як чинник формування художньо-мовленнєвої компетентності здобувачів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 41, том 2, 2021. С.177-182.
24. Комарівська Н. Особливості вивчення малих фольклорних жанрів у початковій школі. *Збірник матеріалів науково-практичної конференції*. Вінниця, 2022. С. 170-182.
25. Комарівська Н. Фольклор як засіб морального виховання дошкільників. *Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти в контексті європейських освітніх стратегій* : збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів інституту педагогіки, психології і мистецтв (Вінниця, ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 3-5 квітня 2013).
26. Кутковець С.Б. Організація фольклорно-пошукової роботи. *Початкова школа*. № 6. 2018. С. 24-33.

27. Лановик З. Українська усна народна творчість. Київ: Знання – прес, 2019. 116 с.
28. Литвиненко С. О. Виховання гуманних понять молодших школярів засобами української народної казки. Одеса, 2017. 183 с.
29. Ляшенко О. І., Савченко О. Я., Сухомлинська О. В. Концепція Нової української школи – теоретико-методологічні засади. У кн.: *Концепція Нової української школи*. Київ : Юрінком Інтер, 2021.
30. Марчун О.В. Матеріали до вивчення дитячого фольклору: навч. посібник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2019., Ч. 1. 211 с.
31. Мафтин Л., Предик А., Шевчук К. Педагогічний потенціал українських народних паремій. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2019. №10 (94). С.160–172.
32. Методичний путівник Нової української школи: мовнолітературна освітня галузь: збірник науково-практичних матеріалів / Т. Байдаченко, С. Гарна, О. Головіна, Т. Попова, І. Ціко, І. Шингоф, В. Щербатюк та ін. ; за заг. ред. І. Ціка. Краматорськ: Відділ інформаційновидавничої діяльності, 2021. 215 с.
33. Наказ МОН України від 16.06.2015 № 641 Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді. URL: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/4068>.
34. Науменко Т. Морально-етичне виховання школярів засобами дитячого фольклору. *Початкова школа*. 2018. № 6. С. 17-23.
35. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI ст. Книга методиста: Довідково-методичне видання. Харків: Торсінг плюс, 2020. 672 с.
36. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. Чернівці: Вид дім «Букрек», 2015. 56 с.

37. Нова українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи / [упоряд. Л. Гриневич, О. Елькін, С. Калашнікова та ін. ; за заг. ред. М. Грищенко]. [Б. м.], 2016. 40 с.

38. Остапенко Г. С., Дерев'янка Т. М. Українська мова та читання : підручник для 2 класу ЗЗСО. Харків : Основа, 2019.

39. Пономарьова К. І., Гайова Л. А. Українська мова та читання : підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Київ : [б. в.], 2020. Ч. 1.

40. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 р. № 87 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/87-2018-п>.

41. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/988-2016-р>.

42. Приказкове коло / упорядник Б. Чепурко // Чумарна М. Мандрівка в українську казку. Випуск 1. Львів: Каменярь, 2014. 80 с.

43. Прислів'я та приказки: Взаємини між людьми / Упоряд.: М. М. Пазяк. Київ : Наукова думка, 2011 . 440 с.

44. Пономарьова К. І., Хомич Л. О. Українська мова та читання. Буквар : підручник для 1 класу ЗЗСО. Київ : Освіта, 2018. 160 с.

45. Потапчук Т. Вплив дитячого фольклору на виховання молодших школярів. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2020. №1(24).

46. Руснак І. Є. Український фольклор : навч. посіб. Київ : Академія, 2010. 300 с.

47. Савченко О. Напрямки оновлення початкової школи. *Початкова школа*. 2015. №10. С.2 – 8.

48. Савченко О.Я. Сучасний урок в початкових класах. Київ: Магістр - S, 2017. 256 с.

49. Савченко О. Я. Українська мова та читання : підручник для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Київ : УОВЦ «Оріон», 2020. Ч. 2. 160 с.

50. Савченко О. Я., Красуцька І. В. Українська мова та читання : підручник для 4 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Київ : УОВЦ «Оріон», 2021. 160 с.

51. Семенов О. М. Навчання української мови і літератури у вимірах ключових компетентностей: методичний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 212 с.

52. Скіпакевич О.В. Легенди і перекази на уроках читання. *Початкова школа*. №1. 2002. С. 15-23.

53. Соколова А. Вивчення українського фольклору в контексті ідей нової української школи. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2024. №68. С. 143-153. URL: <http://www.visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/882>.

54. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. Навчально-методичний посібник. Київ : ІЗМН, 1997. 232 с.

55. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям. Вибр. твори: У 5 Т. Київ : Рад. шк., 1977. Т.3. 278 с.

56. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1–2 клас : затв. наказом МОН України від 08.10.2019 р. № 1272 (у ред. наказу МОН від 12.08.2022 № 743) // Офіційний сайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua>.

57. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3–4 клас : затв. наказом МОН України від 12.08.2022 р. № 743 // Офіційний сайт МОН України. URL: <https://mon.gov.ua>.

58. Титаренко В.І. Виховання на національно-культурних традиціях українського народу як головний чинник формування особистості. *Наукові записки. ТДПУ: Педагогіка*. 2021. №8. С. 46-56.

59. Тищенко С. Моральні цінності. Енциклопедія освіти [АПН України; головний ред. В.Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер, 2014. 104 с.

60. Тлумачний словник шкільної лексики (початкова школа). Автори-укладачі : Н. В. Гудима, Н.В. Мелекесцева. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 120 с.

61. Українська література для дітей та юнацтва: підручник. / Упоряд. Т. Б. Качак. Київ: ВЦ «Академія», 2016. 352с.

62. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. Київ: Видавничий центр «Академія», 2001. 234 с.

63. Чернишова А. М. Використання українського дитячого музичного фольклору як ефективна умова естетичного виховання молодших школярів. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 2(7). С. 721–729.

64. Шемет Л. Прилучення дітей до фольклорної спадщини в умовах урбанізованого середовища. *Рідна школа*. №11. 2019. С.18-22.